

3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Укл. і гол. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ “Перун”, 2003 – 1440 с.
4. Левицький В. В. Семасіологія / В. В. Левицький. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 512 с.
5. Маслов Ю.С. Введение в языкознание: Учебник для филологических специальностей вузов / Ю. С. Маслов – М.: Высш. шк., 1987. – 272 с.
6. Мацько Л. І. Українська мова : сучас. довід. / Л. І. Мацько, О. М. Мацько, О. М. Сидоренко – Х., 2012. – С. 170–171.
7. Михайлова Т. В. Омонімія в українській науково-технічній термінології / Т. В. Михайлова // Українська термінологія і сучасність : Зб. наук. праць. – К., 2005. – Вип. VI. – С. 185–189.
8. Муқан Г. М. Багатозначність і омонімія / Г. М. Муқан // Українська мова і література в школі. – 1970. – № 8. – С. 30–36.
9. Степанов Ю. С. Основы общего языкознания : учеб. пособ. / Ю. С. Степанов. – М.: Просвещение, 1975. – 271 с.
10. Суперанская А. В. Общая терминология: Вопросы теории / А. В. Суперанская, Н. В. Подольская., Н. В. Васильева. – изд. 5-е, стереотипное. – М.: “Либроком”, 2009. – 248 с.

Талько О.Б.

*кандидат філологічних наук, доцент,
Житомирський національний агроекологічний університет*

ХУДОЖНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЗИ МИРОСЛАВА ДОЧИНЦЯ

Творчість Мирослава Дочинця є знаковим явищем у сучасній українській літературі, вона засвідчує дієву значущість справжнього мистецтва, утверджує вічні життєві істини, вчить жити і виживати за різних обставин. Щирі, захоплені відгуки читачів, серед яких авторитетні письменники, професійні рецензенти-літературознавці і люди далеких від мистецтва слова професій, спонукають до детального аналізу цього феномену.

Проза Дочинця за жанровими ознаками є доволі різноманітною – це афоризми («Дами і Адами», «Аукціон зубочисток»), публіцистика («Душа Мукачева»), новели, мініатюри, етюди (збірки «Гірчичне зерно», «Хліб і шоколад», «Місячна роса», «Руки і душа» та ін.), есе («Булава і серце», «Світильник слова»), художні нариси («Дорога в небо – до людей» «Курси крою і життя» та ін.), повість («Оскал Собаки»), повість для дітей («Бранець чорного лісу»), оповідання («Він і вона»), книга духовних настанов «Многії літа. Благії літа», романи («Лис у винограднику», «Вічник. Сповідь на перевалі духу», «Криничар», «Горянин. Води Господніх русел», «Світован. Штудії під небесним шатром»). Та жанровою домінантою як малих прозових форм, так і романів є новела.

З літературознавчого погляду цілком закономірно, що назви композиційних фрагментів новелістичного роману «Лис у винограднику» асимілюються з назвами малого жанру, зібраними у книжці М.Дочинця «Хліб

і шоколад». Різняться вони хіба що тим, що у збірці новели виступають самодостатніми витворами (етюдами, образками, ескізами), а в романі це своєрідні його розділи, відносно рівнозначні і художньо рівноцінні. У них – і захоплююча харизма жанру, і філософська афористичність, і художня самоцінність.

Стуленими щільниками новел стають й інші романи майстра: «Вічник. Сповідь на перевалі духу», «Криничар», «Горянин. Води Господніх русел», «Світован. Штудії під небесним шатром».

Стислість, лаконізм, неймовірна метафоричність, що характерні для жанру новели, у Дочинця призводять до акумуляції в слові чи словосполученні головного ідейного концепту, до створення метафоричних образів чи мікронovel: «Калорійна жінка», «Мінеральний Стьопа», «Філософія віку». Та якими б спресованими чи мікросюжетними не були витвори митця вже в першій збірці «легкої і світлої» прози, автор у ній дасть філософську чи запозичену з народної або з біблійної мудрості відповідь, за якою звертався до нього допитливий читач.

Особливого значення в мистецькому арсеналі митця набирає метафора. На думку письменника, метафора – основа досконалого стилю. «Метафора, – стверджує автор, – це спроба на звання майстра. А глибину думки виражають його епітети. Це коли двома-трьома ретельно відібраними словами передається на аркуші думка, барва, звук, світло. Ні, це не красиві слова, це картина, намальована словами-мазками. В добрій книзі немає місця позолоті, тут кожне слово – як стріла в суть» [1, с. 44]. Аналізуючи новелістичну прозу Дочинця, можна стверджувати, що метафора несе стилетворчу та жанротворчу функціональність.

На особливу увагу заслуговує поетична мова твору «Вічник. Сповідь на перевалі духу», яка звучить як пісня, не потребуючи супроводу. Художні образи линуць невимушено, легко, щедро: «Він носив мудрість, як квітка запах; дерева ростуть з неба. З неба прийняло мене дерево і прихилило до землі» – і таке мереживо через увесь твір.

Талант митця проявляється не тільки в дивовижній метафоричній образності мови. Автора, на нашу думку, вирізняє серед багатьох сучасних письменників ще й блискуче відчуття мелодійності мови. Він рясно збагачує мову діалектною лексикою, добираючи найсоковитіші, найвлучніші слова. Цінність мови, її чарівність і багатство становлять вагому частку краси літературного доробку Майстра. Якщо у творі ясні думки, то й проза, на думку автора, повинна світитися. «Слова повинні вмещувати, – говорить митець, – запах, колір, рух. Читач повинен радіти їм, як зустрічі з цікавою і гарною людиною. Для того ти й письменник, щоб дібрати слово замашне, пахуче. Бо можна сказати, приміром, корч, а можна – корчомаха; не насупився, а насурмився; не мляво, а пиняво; не багатолюдно, а елітно; не кволий, а крихкотілий; не крадькома, а затайлитво; не сутінки, а намерки; не залицяльник, а увива; не легковажна, а повійна; не сварити, а псярити; не підліток, а недоліток; не писати, а малякати... Якщо ти пишеш, то багато

мушиш читати, ковтати вітаміни від геніїв. І музиш ходити словниками, як затишними кімнатами. Бо наша родова мова – це оселя духу» [1, с. 44-45].

Талановитий закарпатський митець не тільки продовжує кращі традиції покутської стильової новелістичної течії, «з характерною мовно-діалектною забарвленістю, представники якої використовували з художньою метою «гуцулізми», «бойкізми» (М. Черемшина, В. Стефаник, І. Франко, О. Кобилянська)» [4, с. 12]. Блискуче володіючи літературною мовою, у «Вічнику», «Горянині», «Світовані» Дочинець сміливо торує шлях не діалектів, а мови народу Закарпатської України.

Список використаних джерел:

1. Дочинець М.І. Лис у винограднику: [роман] / Мирослав Дочинець. – К.: Ярославів Вал, 2010. – 292 с.
2. Мирослав Дочинець. Хліб і шоколад: [вибрані новели] / Мирослав Дочинець. – Мукачево: Карпатська вежа, 2011. – 296 с.
3. Дочинець М.І. Вічник / Мирослав Дочинець. – Мукачево: Карпатська вежа, 2011. – 284 с.
4. Рибалко І.В., Ткач Л.М. Жанр новели в українському історико-літературному процесі XIX – XX століть: Навч. посібник. / І.В. Рибалко, Л.М. Ткач. – Дніпропетровськ: НМетАУ, 2014. – 52 с.
5. Талько О.Б. Новелістичний характер творчості М. Дочинця / О.Б. Талько // Література. Фольклор. Проблеми поетики. Випуск 39, – Київ: Вид-во КНУ імені Тараса Шевченка, 2013. – С. 475–480.

Цепа О.В.

*кандидат філологічних наук, доцент,
Кіровоградський державний педагогічний університет
імені Володимира Винниченка*

ВОЛОДИМИР ВИННИЧЕНКО ПРО КРАСУ І СИЛУ

Початок літературної діяльності, безумовно, визначальний для кожної творчої особистості. У випадку з Володимиром Винниченком варто говорити ще й про певну доленосність подібного моменту. Оповідання «Сила і краса» («Краса і сила» в пізніших редакціях) на сторінках «Киевской старины» 1902 року та опублікована наступного перша книжка «Повісти й оповідання» були не лише сенсацією для української прози, але й гідною візитівкою молодого митця, котрий заявив про власне неординарне бачення світу й себе в ньому. Упевнені: чергове звернення до витоків творчості Винниченка виправдане прагненням по-новому досягнути й розкодувати вже означені та ще не виявлені глибини й підтексти авторського художнього життєпростору.

Особливі психофізіологічні задатки В. Винниченка давали змогу швидко й адекватно реагувати на різного роду суспільні та особистісні проблеми і на цій основі витворювати неповторний художній світ. «Манера його розповіді